

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/241/2019
Identifikačné číslo spisu: 6415201512
Dátum vydania rozhodnutia: 31.08.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:6415201512.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banky Slovensko, a.s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, proti žalovanému L. A., bývajúcemu v B., o zaplatenie 7.408,33 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 12C/63/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. mája 2018 sp. zn. 13Co/227/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. mája 2018 sp. zn. 13Co/227/2017 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobou podanou na Okresnom súde Žiar nad Hronom (ďalej ako „súd prvej inštancie“) si žalobkyňa uplatnila voči žalovanému nárok na zaplatenie sumy 7.408,33 € s príslušenstvom titulom splnenia záväzku v zmysle Úverovej zmluvy č. XXXXX zo dňa 10. júna 2013. Žalobkyňa sa tiež domáhala náhrady trov konania spočívajúcich v zaplatenom súdnom poplatku.

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 19. januára 2017 č. k. 12C/63/2015-70 rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobkyňi nezaplatenú istinu vo výške 7.408,33 €, nezaplatené poplatky o výške 100,44 €, úrok z neuhradených splátok do dátumu predčasnej splatnosti úveru vo výške 420,48 €, úroky z omeškania z neuhradených splátok do dátumu predčasnej splatnosti úveru vo výške 10,29 € a úroky z omeškania vo výške 5,00 % ročne zo sumy nezaplatenej istiny o výške 7.408,33 € od 21. januára 2015 do zaplatenia a zo sumy nezaplatených úrokov vo výške 420,48 € od 21. januára 2015 do zaplatenia a to všetko v lehote 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia, vo zvyšku žalobu zamietol a zároveň žalobkyňi priznal nárok na náhradu trov konania vo výške 100 %. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že mal za preukázané, že medzi žalobkyňou a žalovaným bola dňa 10. júna 2013 platne uzavretá Úverová zmluva č. XXXXX. Po preskúmaní obsahu a predmetu zmluvy ako aj postavenia účastníkov zmluvy dospel k záveru, že právny vzťah, založený predmetnou zmluvou je potrebné považovať za vzťah spotrebiteľský a Úverovú zmluvu č. XXXXX je potrebné považovať za zmluvu o spotrebiteľskom úvere v zmysle zákona č. 129/2010 Z.z. Súd prvej inštancie uviedol, že v zmluve o úvere sa žalovaný zaviazal žalobkyňi poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a zaplatiť dohodnuté úroky a poplatky. Túto povinnosť žalovaný porušil a poskytnutý úver v súlade s uzatvorenou zmluvou nesplácal, v dôsledku čoho sa dňa 30. septembra 2014 dostal do omeškania so zaplatením splátok vo výške 285,88

€ a dňa 30. októbra 2014 bol už v omeškaní so zaplatením splátok vo výške 602,82 €. Keďže si žalovaný neplnil svoje zmluvné povinnosti, žalobkyňa rozhodla o predčasnej splatnosti celého úveru, v dôsledku čoho žalovanému vznikla povinnosť uhradiť žalobkyni celý dlh, ktorého istina činila 7.408,33 € najneskôr do 20. januára 2015. Žalovaný uvedený dlh žalobkyni neuhradil. Súd prvej inštancie na základe takto zisteného skutkového stavu a právneho posúdenia veci posúdil, vychádzajúc z vyššie konštatovaných skutočností, žalobný návrh žalobkyne na zaplatenie istiny vo výške 7.408,33 €, ako dôvodný a vyhovel mu tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej ako „odvolací súd“) rozsudkom z 22. mája 2018 sp. zn. 13Co/227/2017 rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 12C/63/2015-70 zo dňa 19. januára 2017 vo výroku, ktorým súd prvej inštancie vo zvyšnej časti žalobu zamietol (II. výrok) a závislom výroku o náhrade trov konania (III. výrok) potvrdil, vo výroku II. rozhodol, že v ostatnej odvolaní nenaďnutej časti zostáva rozsudok súdu prvej inštancie nedotknutý a vo výroku III. rozhodol, že žalovanému nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v danej veci nezistil žiadne okolnosti, ktoré by spochybňovali správnosť rozsudku súdu prvej inštancie. Uvedol, že z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie správne postupoval, keď v prevyšujúcej časti žalobu žalobkyne zamietol. Dôvody, pre ktoré tak urobil, súd prvej inštancie správne rozobral v odôvodnení svojho rozsudku. S týmito dôvodmi sa v celom rozsahu stotožnil aj odvolací súd a v podrobnostiach na ne odkázal. Na zdôraznenie správnosti rozsudku súdu prvej inštancie v jeho napadnutej časti odvolací súd poznamenal, že úrok predstavuje cenu peňazí v zmysle ceny obetovanej príležitosti veriteľa, ktorý tým, že nemá istinu úveru k dispozícii, nemôže s touto nakladať a produkovať zisk a práve absentujúci zisk pokrýva veriteľovi úrok splácaný spolu v rámci splátky úveru v režime dojednaného záväzku. Na margo argumentácie žalobkyne uvedol, že obsahom záväzku dlžníka nie je vrátiť iba poskytnuté peňažné prostriedky, ale aj úroky, ktoré nemožno stotožňovať s úrokmi z omeškania, keď úrok z úveru je nárokom, na ktorý nemá vplyv omeškanie dlžníka odvolací súd uvedol, že žalobkyni nebolo odopreté právo na priznanie úrokov za úver od jeho poskytnutia, ale nároku na zaplatenie úroku po zosplatnení úveru. Pre úplnosť odvolací súd doplnil, že žalobkyňa netvrdila, že mala v zmluve dohodnuté platenie úroku z poskytnutých finančných prostriedkov po zosplatnení úveru až do úhrady celej poskytnutej sumy, preto sa toto ani nemohlo stať predmetom skúmania oprávnenosti nároku na úrok. Žalobkyňa tiež neodstúpila od zmluvy, a preto nebolo možné jej nárok posudzovať podľa § 506 ObZ, na ktoré poukazoval v odvolaní. Vzhľadom na uvedené odvolací súd nepovažoval odvolanie žalobkyne za dôvodné a rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom II. výroku v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdil.

4. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej ako „dovolatelka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Uvedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá nebola doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená a to od otázky „či nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení“. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je dôvodné.

6. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

6.1. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je

dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

8. V danom prípade dovolací súd prioritne posudzoval prípustnosť dovolania, t. j. či boli splnené podmienky stanovené zákonom pre vecné prejednanie dovolania.

9. Odborná spisba rozdeľuje podmienky prípustnosti dovolania na objektívne: a/ prípustný predmet, b/ lehota na podanie dovolania, c / náležitosti dovolania a na subjektívne, t. j. osoba oprávnená podať dovolanie (Ficová a kol. Občianske procesné právo, Druhé aktualizované a doplnené vydanie, Bratislava, Vydavateľské oddelenie Právnickej fakulty UK, 2008, str. 344).

9.1. V Civilnom sporovom poriadku sú jednotlivé podmienky prípustnosti dovolania upravené nasledovne: v ustanoveniach § 420 až § 423 je upravený prípustný predmet, v ustanovení § 427 je stanovená lehota na podanie dovolania, v ustanovení § 428 sú stanovené náležitosti dovolania a v ustanovení § 424 až § 426 sú upravené osoby, ktoré sú oprávnené podať dovolanie.

10. Dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania dovolateľky z hľadiska dovolacieho dôvodu vyplývajúceho z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. V zmysle ktorej namietala, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a to od otázky „či nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení“.

11. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Výpočet dôvodov uvedených v § 421 ods. 1 CSP je taxatívny. Všetky dôvody prípustnosti dovolania, ktoré sú vymenované v tomto ustanovení, sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, ktorej vyriešenie viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu; zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna, ako aj procesnoprávna (v ďalšom texte len „právna otázka“).

12. V prípade dovolania, prípustnosť ktorého vyvodzuje dovolateľ z § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam. Závery o (ne)prípustnosti dovolania prijíma dovolací súd na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Výsledok posúdenia prípustnosti dovolania je teda podmienený tým, ak o dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky.

13. Otázkou relevantnou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je právna otázka, ktorá ešte nebola riešená dovolacími senátmi najvyššieho súdu, takže vo vzťahu k nej sa ani nemohla ustáliť rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená.

14. Najvyšší súd pripomína, že z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná len otázka, ktorá vykazuje znaky pretrvávajúcej rozdielnosti rozhodovania dovolacích senátov, t. j. existujúca nejednotnosť posudzovania danej otázky. Vyplýva to zreteľne priamo z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, konkrétne z toho, že za relevantnú tu zákon označuje otázku, ktorá „je“ (teda nie „bola“) dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že dôležitá je v tomto smere súčasná nejednotnosť rozhodovania dovolacieho súdu (teda nie minulé, už prekonaná a neexistujúca rozdielnosť rozhodovania).

15. Podľa § 432 ods. 1 CSP možno dovolanie, ktoré je prípustné podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP, odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa

vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP). Právnym posúdením sa pritom rozumie činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

16. So zreteľom na riadne nastolenie právnej otázky spôsobom zodpovedajúcim § 432 ods. 2 CSP a v situácii, že dovolanie dovolateľky je v danom prípade procesne prípustné, dovolací súd v zmysle uvedeného pristúpil k právnemu posúdeniu vyššie nastolenej právnej otázky dovolateľky.

17. Dovolací súd v o vzťahu k vymedzenej otázke uvádza a poukazuje n a t o , že medzičasom rozhodovacia činnosť dovolacieho súdu túto predmetnú otázku riešila a to v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 42/2020 zo 16. júna 2020 a v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 94/2019 z 18. augusta 2020.

18. Dovolací súd v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 42/2020 konštatoval, že zosplatnenie je inštitút slúžiaci ochrane veriteľa, podstata úverového vzťahu a jeho existencia zostáva zachovaná, veriteľ nemá peňažné prostriedky, patrí mu za ne dohodnutá odmena, záväzok dlžníka v zmysle platenia dohodnutej odmeny zostáva nedotknutý a aplikuje sa na dobu, na ktorú bola zmluva dohodnutá ako doba riadneho splácania úveru, keďže dohodnuté úroky majú zmluvný základ. Rozdiel je len v tom, že pre omeškanie k povinnosti platiť zmluvné úroky pristupuje povinnosť platiť úroky z omeškania. Inak povedané dlžníkovi zostáva záväzok platiť úrok rovnaký, ako v čase jeho dojednania, t. j. veriteľovi patrí úrok v rovnakej výške a za rovnaké obdobie, bez ohľadu na to, či k omeškaniu dlžníka s platením úveru došlo alebo nedošlo.

19. Pre spotrebiteľa je však nevýhodné, aby platil úroky až do zaplatenia istiny. Dojedanie, ktorého obsahom je platenie dohodnutých úrokov až do zaplatenia istiny jeho postavenie zhorší. Pokiaľ by totiž spotrebiteľ, ktorý sa pre svoju ekonomickú situáciu dostal s plnením splátok úveru do omeškania, musel v dôsledku vyhlásenia predčasnej doby splatnosti úveru platiť dohodnuté úroky až do úplného splatenia istiny, zaplatil by v konečnom dôsledku sumu neprimerane vysokú ako náhradu za poskytnutie peňazí. Dohodnuté úroky predstavujú cenu peňazí za ich poskytnutie na vopred dohodnuté obdobie, tzn. že jej výška musí byť stanovená v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Dlžník teda presne vie, koľko bude povinný za poskytnuté peniaze veriteľovi zaplatiť.

20. Túto vedomosť však dlžník - spotrebiteľ nemá v prípade dojednania, ktoré umožňuje navyšovanie tejto ceny bez jej presného ohraničenia. Keďže spotrebiteľ nevie predpokladať časový úsek svojho omeškania, nie je možné ani určiť celkovú výšku zmluvného úroku, ktorý sa môže bez fixného ohraničenia navyšovať neobmedzene. Takto stanovená cena teda nie je vyjadrená určito, jasne a zrozumiteľne. Z tohto dôvodu potom dojednanie, ktorým sa dlžník - spotrebiteľ zaviazal platiť dohodnuté úroky až do úplného zaplatenia istiny po vyhlásení predčasnej doby splatnosti úveru spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Takéto dojednanie je teda porušením ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

21. Na druhej strane postavenie veriteľa - dodávateľa sa aj bez uvedeného dojednania nezhorší, pretože v prípade, ak mu v dôsledku nesplatenia úveru v dohodnutej dobe vznikne škoda, jeho právo zostáva zachované, pravda po zohľadnení zaplatených úrokov z omeškania, ktoré plnia funkciu paušalizovanej náhrady škody.

22. Dovolací súd tak v tomto rozhodnutí uzavrel, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru, veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí.

23. V rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 94/2019 dospel dovolací súd k záveru, že úrok z úveru a úrok z omeškania sú dva odlišné inštitúty, ktoré je potrebné dôsledne odlišovať a nemožno ich zamieňať. Po zosplatnení úveru teda z nesplatennej istiny ďalej beží úrok z úveru (ako odmena za poskytnuté finančné prostriedky, ktoré dlžník v dohodnutej dobe nevrátil) až do ich vrátenia a v prípade omeškania dlžníka beží zároveň taktiež úrok z omeškania (ako sankcia za omeškanie s úhradou peňažného záväzku).

24. Vzhľadom na to, že nastolená dovolacia otázka je posudzovaná rozdielne, dovolací súd pristúpil k jej posúdeniu z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

25. Nakoľko však dovolateľkou nastolená právna otázka „či nárok na zaplatenie úroku trvá od

poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení“ u ž bola dovolacím súdom riešená v rozhodnutí sp. zn. 5 Cdo 42/2020 tak, že konštatoval, že v prípade vyhlásenia predčasnej splatnosti úveru, veriteľovi náleží úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí, pričom uvedený právny záver konštatoval dovolací súd aj v rozhodnutiach sp. zn. 2 Cdo 115/2019, 3 Cdo 113/2019, 8 Cdo 125/2018, tento právny záver berie dovolací súd aj v tomto preskúvanom prípade na zreteľ a prikláňa sa k nemu.

26. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu dovoľateľka opodstatnene namietala, že zvolené riešenie odvolacieho súdu v otázke „či nárok na zaplatenie úroku trvá od poskytnutia peňažných prostriedkov až po ich vrátenie, teda aj po predčasnom zosplatnení“, spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP).

27. Vzhľadom na uvedené dovolací súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 22. mája 2018 sp. zn. 13Co/227/2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.